

Nr 374.

Av herr **Åman**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående den allmänna bostadspolitikens organisation m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 218 angående den allmänna bostadspolitikens organisation m. m. har förslag framlagts angående inrättande av en bostadsstyrelse med därunder lydande länsbostadsnämnder.

I fråga om bostadsstyrelsens personalorganisation kan därvid konstateras, att förslaget på flera punkter avsevärt skiljer sig i inskränkande riktning från det på flerårig praktisk erfarenhet grundade personalbehovet inom byggnadslånebyrån, från de särskilda organisationssakkunnigas förslag samt från byggnadslånebyråns eget förslag till personalorganisation för budgetåret 1948/49. Detta innebär, att vissa personalorganisatoriska frågor, som väntat på sin lösning i samband med det nya ämbetsverkets inrättande, lämnats åsido. Det nu framlagda förslaget är därför i flera avseenden icke tillfredsställande vare sig ur personalsynpunkt eller ur statsintressets synpunkt eller med hänsyn till allmänhetens berättigade önskemål att få till stånd en fullt funktionsduglig organisation. Även om organisationen, såsom departementschefen aviserat i propositionen, är avsedd att bli föremål för översyn inom ganska kort tid beroende på bl. a. de förändringar, som följa av länsbostadsnämndernas successiva inrättande, synes, bedömt även på mycket lång sikt, en förstärkning av den centrala organisationen redan nu böra på vissa punkter genomföras.

Enligt förslaget skall den föreslagna bostadsstyrelsen vara uppdelad på fyra byråer och en fristående sektion, varjämte varje byrå skall vara uppdelad på vissa sektioner.

I fråga om *byråindelningen* gäller, att den föreslagna tekniska byrån är avsedd övertaga huvudparten av de arbetsuppgifter, som nu handläggas inom byggnadslånebyråns tekniska avdelning och dess arkitektavdelning. Den tekniska avdelningen »handlägger ärenden avseende byggnadstekniska frågor, bedriver utrednings- och upplysningsverksamhet rörande konstruktioner m. m., särskilt med sikte på besparing av knappa materialslag, ombesörjer byggnadsteknisk granskning av projekt, för vilka lån sökas, bereder remissärenden rörande byggnadstillstånd och förtursrätt till inköp av vissa byggnadsmaterial samt utövar genom resande kontrollanter fortlöppande teknisk kontroll av byggnadsföretag, för vilka statslån sökts eller beviljats». Arkitektavdelningen »ombesörjer granskning av planlösningar, utarbetar normer för lägenhetsstorlekar och bedriver upplysningsverksamhet rörande ändamålsenliga planlösningar».

I samband med organisationsförslagets remissbehandling ha från flera håll framförts vägande skäl för att redovisade arbetsuppgifter böra fördelas på två byråer. Av denna uppfattning är bl. a. 1947 års utredning för byggnadsfrågor. Under hänvisning till dess uttalande har byggnadslånebyråns ordförande och chef reserverat sig mot byråns yttrande över förslaget på denna punkt. Departementschefen synes också, av propositionen att döma, icke anse de förebragta argumenten för tvenne byråer vara utan vikt, men föredrager för sin del att denna fråga lämnas öppen i avvaktan på den lämpliga fördelningen av vissa utrednings- och forskningsuppgifter mellan den nya bostadsstyrelsen och ett eventuellt byggnadstekniskt forskningsinstitut. Då emellertid 1947 års utredning för byggnadsfrågor i sitt uttalande anfört, att tillkomsten av ett sådant institut icke skulle minska de arbetsuppgifter, som nu utföras på byråns tekniska avdelning, synes skäl icke föreligga att av redovisad anledning uppskjuta frågan om verksamhetens uppdelning på tvenne byråer.

Inom såväl det byggnadstekniska som det arkitektoniska — bostadstekniska — området sker för närvarande en accelererad utveckling, vilken uppmärksammat måste följas. Den intima samverkan och kontakt med ett stort antal institutioner och organ inom de skilda arbets- och kompetensområdena, som avdelningarna hittills sökt uppehålla, bör därför fortsätta.

Svårigheterna att under en enda kompetent chef inordna dels samarbetet med organ utanför bostadsstyrelsen, dels ledningen av hithörande verksamhet inom densamma torde därför göra en uppdelning i två byråer ofrånkomlig. Arkitektens och ingenjörens kompetens- och arbetsområden inom bostadsproduktionen gränsa visserligen till och gripa delvis in i varandra, men av en även högt kvalificerad chef kan icke förväntas, att han fullt skall kunna behärska såväl byggnadstekniska som bostadstekniska frågor. Man kan även genom att beakta kategoriernas utbildning och arten av den erfarenhet de som regel förvärva utan svårighet till sina huvuddrag särskilja byggandets ingenjör- respektive arkitektuppgifter.

Arkitektens insats kan sålunda sägas vara främst av miljöskapande art. Han projekterar bebyggelsen och byggnaden med avseende på plan- och rymddisposition för människans behov under hänsynstagande till sociala krav.

Ingenjörens arbete är i huvudsak av tekniskt-konstruktiv art, så till vida att hans insats i bebyggelsens och byggnadens projektering och utförande främst avser byggnadsmaterialens rationella disposition med hänsyn till deras statiska funktion och förmåga att isolera mot köld, fukt och ljud.

Uppmärksammas bör också att denna fråga om en uppdelning av den föreslagna tekniska byrån i två byråer uteslutande är av organisatorisk natur och ej av ekonomisk art. Bostadsstyrelsen bör följaktligen enligt min mening redan vid starten erhålla sin verksamhet organiserad på fem byråer genom tekniska byråns uppdelning på en byggnadsteknisk byrå och

en arkitektbyrå. Därutöver kommer givetvis den föreslagna fristående sociala sektionen.

Vad gäller *byråchefernas lönegradsplacering* torde denna fråga böra omprövas i samband med pågående utredning angående tjänsteförteckningsrevision för chefstjänstemän. Anordningen med att å lånebyrån under viss förutsättning förena byråchefstjänsten med visst lönetillägg torde dock böra utbytas mot en högre lönegradsplacering under samma förutsättning.

I fråga om *sektionsindelningen* konstateras att varje sektion står under ledning av en sektionschef med undantag av byggnadstillståndssektionen å tekniska byrån. Att denna sektion saknar särskild sektionschef förefaller, med hänsyn till arbetets organisation, karaktär och omfattning, högst anmärkningsvärt, särskilt som departementschefen uttalat, att byggnadstillståndsärendena böra behandlas å en särskild sektion, eftersom de icke äga närmare samband med övrig verksamhet å byrån. Föreståndaren för sektionen (f. n. en notarie) förbereder och föredrager sektionens ärenden i byggnadsberedningen. Sektionen åvilar vidare att införskaffa och bearbeta de uppgifter, som ligga till grund för fastställande av byggnadskvoter, samt att upprätthålla kontakter med kommunerna, verkställa utredningar och föredraga till byrån remitterade ansökningar avseende byggnadstillstånd för bostadshus i såväl byggnadsberedningen som arbetsmarknadsstyrelsen. Det bör också särskilt uppmärksammas, att vissa av de arbetsuppgifter, som i propositionen redovisats tillhöra utredningsavdelningen, fullgöras å byggnadstillståndssektionen. De synnerligen kvalificerade arbetsuppgifter, som här i korthet redovisats, torde tillfullo motivera att å sektionen inrättas en förste byråsekreterarbefattning i lönegrad Ce 27, varigenom en av amanuensbefattningarna torde kunna utgå. Vad i övrigt gäller byggnadstillståndssektionens personalutrustning föreslås i propositionen, att å sektionen skall finnas en befattning som assistent i lönegrad Cg 18. Då med denna tjänst är förenad bl. a. uppgiften att föredraga byggnadstillståndsärenden i arbetsmarknadsstyrelsen, synes denna befattning vara av den kvalitativa beskaffenhet, att tjänsten, i enlighet med vad som gäller motsvarande befattning inom arbetsmarknadsstyrelsen, bör vara placerad i lönegrad Ce 22.

Vad sedan gäller *personalorganisationen å den sociala sektionen* konstateras att med den å sektionen upptagna konsulenttjänsten med arvode skall liksom hittills vara förenad uteslutande informationsverksamhet i bostad-sociala spørsmål. Genom ifrågavarande tjänst tillgodoses således icke det behov, som föreligger av en tjänsteman över amanuenskarriären, som närmast under sektionschefen bör övervaka och leda sektionens omfattande verksamhet med ej mindre än f. n. ett 40-tal tjänstemän. Därest sektionschefen, som har ställning som sakkunnig, icke skall belastas med löpande arbetsuppgifter inom sektionen utan kunna ägna sig åt de särskilt kvalificerade arbetsuppgifter, som äro avsedda att tillhöra tjänsten, bör å sektionen inrättas en förste byråsekreterartjänst i lönegrad Ce 27.

Vad därefter gäller styrelsens utrustning med *teknisk personal* uppmärksammas att förste byråingenjörstjänsterna i stor utsträckning placerats i 27 lönegraden. En sådan placering kan med hänsyn till förhållandena inom statsförvaltningen i övrigt icke anses tillfredsställande. Denna fråga torde emellertid vara av den art att den kan upptagas till behandling vid den av departementschefen aviserade översynen av verkets organisation, sedan viss erfarenhet vunnits av verksamheten.

I fråga om det under »övrig ingenjörspersonal» redovisade personalbehovet förordar departementschefen placering i högst 21:a lönegraden. Emellertid har bl. a. statskontoret ansett, att de avsedda befattningarna i lönegrad Ce 21 böra hänföras till 22:a lönegraden. Härför finnas också synnerligen starka skäl. Den 22:a lönegraden har föreslagits bliva tillämpad vid länsbostadsnämnderna samt å byggnadstillståndssektionen. Vidare bör det erinras om riksdagens beslut beträffande lönegradsserier vid försvaret, vilket innebär tillämpning i förekommande fall av 22:a lönegraden. Särskilt har i riksdagsskrivelsen framhållits, att det icke är lämpligt att differentiera tjänsterna i lönegrader, som skilja sig endast ett steg ifrån varandra. Då man alltså kommit fram till att 22:a lönegraden bör tillämpas, bör den komma till användning också vid organiserande av nya ämbetsverk. Samtliga dessa tjänster böra följaktligen kunna placeras i högst lönegrad 22.

Vad gäller *anställningsformerna* för bostadsstyrelsens tjänstemän konstateras, att i propositionen anställningen som extra tjänsteman tillämpats även där sådan anställning icke bör komma i fråga. Inom arbetsmarknadsstyrelsens byggnadstillståndsbyrå, som har samma ställning och varaktighet som bostadsstyrelsens byggnadstillståndssektion, ha tjänstemännen i stor utsträckning erhållit ställning som extra-ordinarie tjänstemän. Samma bör följaktligen gälla också byggnadstillståndssektionens tjänstemän samt principiellt för hela bostadsstyrelsen.

Vad slutligen gäller bostadsstyrelsens utrustning med *biträdespersonal för kontorsgöromål* har i propositionen ett utomordentligt litet antal tjänster placerats över kontors/skrivbiträdesgraderna, trots att behovet av tjänstemän för mera kvalificerade arbetsuppgifter är relativt stort. Här gäller frågan närmast att företaga utbyte av vissa kontors/skrivbiträdestjänster mot kanslibitträdestjänster eller högre tjänster för kontorspersonal.

Utöver redovisade behovet synes sålunda böra inrättas *en kontoristbefattning å planeringsbyrån* för de arbetsuppgifter, som sammanhånga med kvotbokföring, kvotstatistik och den självständiga korrespondens, som i dessa ärenden upprätthålles med kommunerna. Å den byrå, som enligt vad i det föregående föreslagits skall handhava byggnadstekniska frågor, bör i likhet med vad som föreslagits för andra byråer inrättas *en kontoristtjänst* för särskilt kvalificerade sekreteraruppgifter. Å *lånebyrån* föreligger vidare behov av att å vart och ett av de tre distrikten å flerfamiljshussektionen inrätta ytterligare *en kanslibitträdestjänst* för de arbetsuppgifter, som sammanhånga med kollationering av anskaffningskostnader, uträkning av drift-

kostnader, verkställande av hyresberäkningar, upprättande av ekonomiska kalkyler, utarbetande av de särskilda sammanställningar, som uppläggas över varje låneärende, samt för upprättande av förslag till protokoll å byråns beslut, allt arbetsuppgifter av den kvalificerade art att dessa befattningshavare lägst böra tillhöra kanslibiträdesgraden.

Vad gäller lånebyråns marksektion uppmärksammas att såväl sektionschefen som de till sektionen knutna lantmätarna i mycket stor utsträckning ägna sin tid åt tjänsteresor, avseende markvärderingar. Det är därför angeläget att under deras bortovaro en kvinnlig befattningshavare finnes att tillgå, som förestår expeditionen och har ansvaret för löpande göromål av visst slag. Denna befattningshavares huvudsakliga åligganden utgöras av registreringsarbete, förande av statistik, införskaffande av uppgifter i tomtkostnadsfrågor, ombesörjande av expeditioner, besvarande av telefonförfrågningar av viss art samt förberedande av besök från kommuner och enskilda. Kontinuiteten i arbetet skulle bliva lidande, därest icke en tjänst såsom kanslibiträde finnes att tillgå. Å sektionen bör därför i utbyte mot en kontorsbiträdestjänst inrättas en befattning som *kanslibiträde*.

Vidare synes å *sociala sektionen* böra inrättas ytterligare en *kanslibiträdestjänst*, enär arten och omfattningen av de kontorsgöromål, som där förekomma, påfordra en större differentiering av tjänsterna än förslaget innebär.

Vad vidare gäller befattningen som kansliskrivare (kassör) å *kanslibyråns kamerala sektion* synes denna tjänst med hänsyn till ansvaret och arbetsuppgifternas beskaffenhet väl försvara en placering som en bokhållarbefattning i 18:e lönegraden. Denna fråga torde dock kunna uppskjutas till behandling i samband med kommande översyn av verkets personalorganisation.

Mitt förslag innebär således i denna del inrättande av ytterligare en *kontoristtjänst* å *planeringsbyrån*, utbyte av en kanslibiträdestjänst mot en *kontoristbefattning* å den föreslagna *byggnadstekniska byrån*, inrättande av *fyra nya kanslibiträdestjänster* å *lånebyrån* samt inrättande av en *ny kanslibiträdestjänst* å *sociala sektionen*.

Uppmärksammas bör, att de häri framlagda förslagen icke innebära någon reell utökning av bostadsstyrelsens personalorganisation utan endast en rättvis omvärdering av vissa tjänster till en löneställning, som motsvarar vad som inom statsförvaltningen i övrigt är gällande för motsvarande befattningar.

Med åberopande av vad jag sålunda anfört får jag under hänvisning till bilagda beskrivning över de kostnadsökningar, som inträda i anledning av de framlagda yrkandena, hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 218 angående inrättande av en bostadsstyrelse, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag, måtte besluta

att bostadsstyrelsen organiseras på fem byråer och en fristående sektion genom uppdelning av den föreslagna tekniska byrån i en byggnadsteknisk byrå och en arkitektbyrå;

att två nya förste byråsekreterartjänster i lönegrad Ce 27 inrättas, en å byggnadstillståndssektionen, en å sociala sektionen;

att en assistentbefattning i lönegrad Ce 22 inrättas å byggnadstillståndssektionen i utbyte mot den föreslagna assistenttjänsten i lönegrad Cg 18;

att »Övrig ingenjörspersonal» placeras i enlighet med riksdagens beslut och statskontorets förslag i fråga om lönegradsserier på försvarets område i upp till 22:a lönegraden;

att utöver i förslaget angivet antal tjänster för kontorsgöromål — i förekommande fall genom utbyte av föreslagna lägre tjänster — inrättas följande nya tjänster: två kontoristtjänster och fem kanslibiträdestjänster.

Stockholm den 10 maj 1948.

Valter Åman.

Beräkning av kostnadsökningarna enligt förslag i motionen.

S p e c i f i k a t i o n	Kostnadsökningar	
	Exklusive rörligt tillägg	Rörligt tillägg beräknat efter nuvarande 12 %
1. Uppdelning av tekniska byrån på två byråer	Ingen kostnadsökning	
2. a) inrättande av en 1:e byråsekreterartjänst å byggnadstillståndssektionen (i stället för 1 amanuens tjänst)	1 752:—	216:—
b) inrättande av en 1:e byråsekreterartjänst å sociala sektionen (i stället för 1 amanuens tjänst)	1 752:—	216:—
3. Inrättande av en assistenttjänst i Ce 22 å byggnadstillståndssektionen (i stället för en assistenttjänst i Cg 18)	1 716:—	204:—
4. Beräknad kostnad för uppflyttning av viss del av »övrig ingenjörspersonal» 1 lönegrad	7 740:—	900:—
5. a) inrättande av en kontoristtjänst å planeringsbyrån (i stället för en kontorsbiträdestjänst)	1 608:—	192:—
b) inrättande av en kontoristtjänst å den föreslagna byggnadstekniska byrån (i stället för en kanslibiträdestjänst)	528:—	60:—
c) inrättande av 5 nya kanslibiträdestjänster å lönebyrån resp. den fristående sociala sektionen (i stället för samma antal kontorsbiträdestjänster)	5 400:—	660:—
Summa	20 496:—	2 448:—
Totalt	22 944:—	
Relativ kostnadsstegring i avlöningsstaten	knappt 1 %	